

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 36. europaudvalgsmøde

Dato: onsdag den 20. maj 2020

Tidspunkt: kl. 12.30

Sted: vær. 2-133 og Microsoft Teams

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Flemming Møller Mortensen (S), næstformand, Lars Aslan Rasmussen (S), Henrik Møller (S), Rasmus Stoklund (S), Jens Rohde (RV), Sofie Carsten Nielsen (RV), Martin Lidegaard (RV), Halime Oguz (SF), Søren Søndergaard (EL), Eva Flyvholm (EL), Rasmus Nordqvist (SF), Ulla Tørnæs (V), Liselott Blixt (DF), Orla Østerby (KF) og Katarina Ammitzbøll (KF).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod og justitsminister Nick Hækkerup.

Flemming Møller Mortensen fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Samråd med udenrigsministeren vedr. respiratorer til Italien

EUU alm. del (19) – samrådsspørgsmål O

Samrådsspørgsmål O

Stillet af Jan E. Jørgensen (V), Sofie Carsten Nielsen (RV) og Liselott Blixt (DF)

”Ministeren bedes redegøre for, hvorfor man fra regeringens side har valgt at tilbyde Italien en type af respiratorer, som ikke kan bruges til behandlingen af covid-19, og hvorvidt regeringen nu, efter den italienske afvisning af det oprindelige tilbud, agter at tilbyde at sende respiratorer og personale, der ifølge regionerne er klar til at blive sendt af sted (jf. ”Minister: Italien har sagt nej til respiratorer”, Politiken, den 29. april 2020).”

Jan E. Jørgensen uddybede samrådsspørgsmålet ved at stille en række præciserende spørgsmål – fem hovedspørgsmål og en række underspørgsmål:

- 1) Hvorfor valgte regeringen at sende respiratorer til Italien, som regeringen vidste ikke kunne bruges til covid-19-patienter – foruden et felthospital, der senere havde vist sig ubrugeligt? Og undersøgte regeringen Italiens behov for hjælp, før man afsendte sit tilbud? Hvad stod der nøjagtigt i anmodningen om hjælp fra den italienske udenrigsminister, Luigi di Maio, den 1. april? Hvad var baggrunden for, at regeringen videresendte Italiens anmodning til Sundhedsstyrelsen, og var Sundhedsstyrelsen på daværende tidspunkt bekendt med, at de pågældende respiratorer ikke kunne bruges hensigtsmæssigt? Regeringen ønskede ud fra et forsigtighedsprincip at sikre, at Danmark selv rådede over et tilstrækkeligt antal respiratorer. Det var forståeligt nok, men allerede

den 6. april var kurverne knækket og genåbningen af det danske samfund påbegyndt. Det måtte derfor have stået klart, at Danmark ikke ville få brug for samtlige af de 1238 respiratorer, landet rådede over.

- 2) Hvorfor havde det taget så lang tid for regeringen at hjælpe Italien? Først nu, den 20. maj, var en lastbil på vej med 13 respiratorer, selv om Italiens første henvendelse var kommet allerede den 28. februar.
- 3) Hvem havde truffet beslutningen om at sende ubrugelige respiratorer og et ubrugeligt felthospital til Italien? Tre ministre, nemlig udenrigsministeren, sundheds- og ældreministeren samt forsvarsministeren, havde underskrevet den oprindelige pressemeddelelse, og sagen var blevet behandlet på et møde i regeringens Koordinationsudvalg. Så var det statsministeren? Hvem beordrede i øvrigt Sundhedsstyrelsen til at henvende sig til Danske Regioner den 17. april for at høre, om man havde andre respiratorer til rådighed?
- 4) Andre lande, herunder mindre og fattigere lande end Danmark og lande, der havde haft flere covid-19-patienter end Danmark, havde hjulpet Italien både hurtigere og med langt større bistand end Danmark. Hvordan vurderede udenrigsministeren i det lys det udenrigspolitiske signal, regeringen havde givet?
- 5) Var der noget, ministeren fortrød i sagen? Var der begået fejl? Havde man eksempelvis gerne set, at de respiratorer, der nu var på vej til Italien, var blevet sendt af sted allerede i april? Og fastholdt ministeren sin karakteristik af det oprindelige tilbud som en solid håndsækning?

Udenrigsministeren: Tak for ordet – og for muligheden for at drøfte den danske hjælp til Italien. Det har jeg set frem til.

Når krisen rammer, vil man gerne hjælpe. Følelserne går højt; det er forståeligt. Frustrationerne er store, når man synes, at det ikke går hurtigt nok. Det tror jeg, vi alle kan nikke genkendende til i denne sag – det kan jeg i hvert fald. Og glæden er stor, når man øjner en løsning – af og til måske ligefrem for stor. Det vender jeg tilbage til.

For krisen har ramt hele Europa. Lad mig sige det klart: Jeg ville da ønske, at dette forløb var gået hurtigere, og at vi havde kunnet hjælpe Italien med andet og mere, end tilfældet var i begyndelsen af april. Men jeg må også forholde mig til de faktiske omstændigheder – hvad der var praktisk muligt og forsvarligt i en usikker situation. Fra dengang man kunne rejse med fly, lærte vi, at man i kriser først skal tage iltmasken på selv; først derefter skal man hjælpe andre.

Det er præcis den tilgang, vi har haft: Selvfølgelig vil vi hjælpe, i det omfang vi har mulighed for det. Men lige så selvfølgelig må vi ikke samtidig risikere at undergrave vores egen kapacitet til at behandle kritisk syge danskere eller underminere vores evne til at bekæmpe coronapandemien herhjemme. Jeg har bemærket, at en række af Folketingets partier har udtrykt samme ansvarlige og fornuftige holdning: Hvis den hjælp, vi yder til at bekæmpe en rasende ild i naboens hus, betyder, at ulmende gløder i vores eget hus får fat – ja, så risikerer vi blot at stå med to katastrofer i stedet for én. Det er omtrent det samme billede, kommissæren for krise-

styring, Janez Lenarčič, brugte, da han sammenlignede situationen i Europa med en husbrand: Hvis ét hus brænder, bør og vil naboerne komme til undsætning med det samme. Det er det rigtige at gøre. Men hvad gør man, hvis alle husene på vejen brænder?

Det, der manglede i Europa, da coronapandemien rasede værst, var ikke solidaritet – men kapacitet. Uden kapacitet er solidaritet ikke meget værd i praksis. Derfor skal vi blive bedre, hurtigere og mere robuste i vores krisehåndtering fremover, både herhjemme og på EU-plan. Dette vil jeg også vende tilbage til.

Som I husker, stod vi i marts i en helt ekstraordinær situation, hvor der var stor usikkerhed om epidemiens udvikling. Havde jeg vidst, hvad vi i dag ved om, at respiratorerne ikke var covid-19-egnede, havde jeg ikke kaldt tilbuddet for en solid håndsrækning. Det medgiver jeg blankt og ærligt. Som nævnt ville jeg ønske, at vi kunne have hjulpet med andet og mere. Men man må nu engang handle på baggrund af de informationer, man har, og de tilbagemeldinger, man har fået. Så meget desto mere er jeg glad for, at sundhedsmyndighederne i en efterfølgende vurdering fastslog, at der nu var tilstrækkelig kapacitet til at tilbyde Italien 10-13 mere avancerede respiratorer. De nye respiratorer er derfor selvfølgelig blevet tilbudt de italienske myndigheder, som har takket ja hertil.

Med det vil jeg gerne takke for spørgsmålet og i min besvarelse redegøre for forløbet. Vi vil gerne have rene linjer fra begyndelsen. Jeg kan dog ikke redegøre for emner uden for mit ressort – her vil jeg henvise til oplysninger, som jeg har fået fra andre myndigheder, eller eventuelt henvise direkte til de pågældende myndigheder.

Den 1. april modtog jeg et brev fra den italienske udenrigsminister, Luigi Di Maio. I brevet blev der anmodet om bistand til Italiens håndtering af covid-19-epidemien, som på det tidspunkt fortsat var på sit højeste. Anmodningen gik på værnemidler, medicinsk udstyr, respiratorer og sundhedspersonel – såvel som enhver form for støtte, som kunne ydes til landets håndtering af krisen. Sådan var formuleringerne.

På det tidspunkt stod også Danmark i en udfordrende situation, hvor det var svært at forudsige udviklingen. Det må vi ikke glemme, selv om vi heldigvis i dag befinder os et andet sted i dag.

Udenrigsministeriet videresendte anmodningen til både sundheds- og beredskabsmyndighederne umiddelbart efter at have modtaget den. Herefter gik der et arbejde i gang mellem ministerier og myndigheder for at finde måder at støtte Italien på. Myndighedernes arbejde førte frem til et mindre katalog af initiativer.

Det klare udgangspunkt for processen var, at vi ikke tager chancer, når det handler om danskernes helbred eller kapaciteten i det danske sundhedsvæsen. Det gælder for hele Rigsfællesskabet inklusive Grønland og Færøerne. Jeg er i øvrigt glad for, at der er bred enighed om dette blandt partierne i Folketinget.

Det var grundlaget for, at jeg på vegne af regeringen den 8. april kunne besvare brevet fra Di Maio, hvor jeg oplyste, at de danske myndigheder kunne tilbyde Italien tre former for støtte:

- et ubemandet felthospital fra Beredskabsstyrelsen
- et antal respiratorer fra Forsvaret
- et konkret bidrag fra til Italiensk Røde Kors gennem den danske søsterorganisation på 1 mio. euro. Det bidrag kunne gå til organisationens ambulancedrift i Norditalien samt indkøb af kritiske værnemidler, som der var hårdt brug for.

I mit svar gjorde jeg det endvidere helt klart, at de danske myndigheder var parate til at gå i dialog med italienerne om andre former for støtte. Den kunne f.eks. bestå i logistisk assistance eller udsendelse af et dansk sanitetshold.

Efter afsendelsen af mit svarbrev tog de danske myndigheder kontakt til de italienske beredskabsmyndigheder med henblik på at etablere en dialog om udmøntningen af det danske bidrag. Den dialog vender jeg tilbage til.

I dagene efter mit brev til den italienske udenrigsminister var der i pressen en debat om anvendeligheden af respiratorerne i forhold til covid-19-patienter. Det var første gang, jeg hørte om det. Udenrigsministeriet blev herefter den 12. april af Sundhedsministeriet gjort opmærksom på, at regionerne ikke vurderede, at den pågældende type respiratorer kan anvendes til behandling af patienter med covid-19.

Det er dog værd at bemærke, at flere regioner havde ønsket respiratorerne, så de kunne anvende dem til andre typer patienter – for på den måde at frigive mere avancerede respiratorer og anæstesiapparater til covid-19-patienter. Det tilbud om respiratorer, som vi fra dansk side gav Italien, var altså et tilbud, som de relevante danske myndigheder selv havde i sinde at bruge i det danske sundhedsvæsen, hvis vores sundhedsvæsen skulle komme ud i en kapacitetskrise som følge af covid-19.

Fra Udenrigsministeriets side bad vi med det samme om, at denne nye information tilgik de italienske myndigheder i dialogen med de danske myndigheder, og beskeden blev bl.a. givet via den danske ambassade i Rom.

Den 14. april modtog jeg et svar fra den italienske udenrigsminister, som takkede for det danske tilbud om støtte og eksplicit takkede for bidraget til italiensk Røde Kors – de 7,5 mio. kr. Tilsvarende har den italienske ambassade i Danmark samt både Italiensk Røde Kors og Dansk Røde Kors udtrykt glæde over og sagt tak for bidraget. Jeg forstår, at Italiensk Røde Kors har haft god gavn af det.

I myndighedsdialogen om det danske bidrag gav de italienske beredskabsmyndigheder den 23. april de danske myndigheder skriftlig besked om, at man grundet udviklingen i Italien ikke havde behov for de dele af det danske tilbud, der bestod af respiratorer og et felthospital.

Som nævnt oplyste de danske sundhedsmyndigheder efterfølgende, at regionerne vurderede, at de nu har tilstrækkelig kapacitet til, at 10-13 respiratorer egnet til covid-19-patienter kunne stilles til rådighed for andre lande. De danske myndigheder tilbød den mulighed til den italienske beredskabsstyrelse den 4. maj, og den 14. maj svarede Italien, at man gerne tog imod tilbuddet. De italienske myndigheder har oplyst, at respiratorerne vil blive sendt til de mest berørte regioner i landet, og de er højst sandsynligt på vej til deres destinationer i talende stund.

Afslutningsvis vil jeg gerne knytte et par ord til den europæiske dimension. Kernen i EU's værktøjskasse for solidaritet i håndteringen af covid-19 er EU's civilbeskyttelsesmekanisme. Den udgør en ramme for landenes samarbejde med Kommissionen i tilfælde af katastrofesituationer, landene ikke kan håndtere alene – forårsaget af f.eks. jordskælv eller naturbrande.

Vi er nok enige om, at vi må være sørgede for at være bedre rustet næste gang, alle lande bliver ramt på én gang. Herhjemme har regeringen meldt ud, at vi opretter en ny styrelse, som skal sikre, at det hjemlige beredskab er bedre rustet, end det har været hidtil – især når det gælder værnemidler. På EU-plan skal vi have tilpasset den fælles værktøjskasse. Som det har været fremme tidligere, har vi fra regeringens side tilbudt Danmark som værtsland for et strategisk lager. Herudover vil vi se på, om vi kan strømline og effektivisere strukturerne på beredskabsområdet, og hvordan vi kan sikre forsyningskæder og produktion af kritiske sundhedsmidler i hele EU.

Lad mig afslutningsvis opsummere:

Det konkrete tilbud af 8. april byggede på, hvad de relevante myndigheder havde budt ind med. Det var det muliges kunst i en svær og usikker tid. Vores ønske har hele tiden været at hjælpe, i det omfang vi havde mulighed for det uden at risikere at underminere den hjemlige kamp mod pandemien eller vores evne til at hjælpe andre dele af Rigsfællesskabet. Og uden at risikere at udtage kapaciteter, vi kunne få brug for til at behandle kritisk syge danske patienter. Det finder jeg både rimeligt og ansvarligt.

Vi har fra dansk side løbende tilbudt de italienske myndigheder andre og yderligere bidrag, i takt med at disse blev stillet til rådighed af relevante myndigheder herhjemme. Derfor har vi selvfølgelig også tilbudt Italien de respiratorer, regionerne har stillet til rådighed. Dem har Italien takket ja til, og de er netop nu på vej til landet – hvis de da ikke allerede er ankommet.

Jeg tror, at vi alle havde ønsket en hurtigere proces, og at vi i situationen havde haft mulighed for med sikkerhed at tilbyde mere, end hvad tilfældet var. Og jeg ville ønske, at jeg i situationen havde vidst, at de oprindelige respiratorer ikke var direkte covid-19-egnede. I så fald havde jeg udtrykt mig anderledes, men det var nu engang, hvad der i situationen var muligt at tilbyde på en forsvarlig og ansvarlig måde midt i en yderst usikker global sundhedskrise, som også havde ramt Danmark.

Fremover skal vi uden tvivl sikre et bedre beredskab – og at ingen lande igen risikerer at komme i den forfærdelige situation, Italien har stået i. Det arbejder regeringen også aktivt for skal være tilfældet i fremtiden. Både ved at styrke det nationale beredskab og ikke mindst ved at styrke samarbejdet på EU-plan, så vi alle er bedre rustet til fremtiden.

Sofie Carsten Nielsen glædede sig over, at udenrigsministeren ikke længere kaldte det oprindelige tilbud til Italien en solid håndsækning. Det var forståeligt, at ministeren havde udtrykt sig sådan, før han havde fået at vide, at respiratorerne ikke var covid-19-egnede. Men var det korrekt, hvad ministeren den 5. maj – efter erhvervelsen af denne viden – havde udtalt: At de pågældende respiratorer ikke desto mindre indgik i det danske beredskab mod covid-19?

Hun spurgte desuden, om det var korrekt forstået, at Danske Regioner i første omgang havde meddelt, at de ikke kunne levere funktionsdygtige respiratorer. Formanden for Danske Regioner, Stephanie Lose, havde ellers netop henvendt sig med besked om, at man godt kunne levere et beredskab i form af konkrete respiratorer. Hvorfor havde Danske Regioner fået som svar, at behovet ikke længere var til stede? Som bekendt var behovet der ellers i talende stund.

Udenrigsministeren understregede, at han den 8. april, da Danmark meldte sig klar til at hjælpe med bl.a. respiratorer fra Forsvaret, ikke var klar over, at de pågældende respiratorer ikke kunne anvendes til covid-19-patienter. Derfor havde han kaldt det et substantielt bidrag. Hvis han havde været bedre informeret på daværende tidspunkt, ville han blot have kaldt det et bidrag. Når han den 5. maj havde udtalt, at respiratorerne indgik i det danske covid-19-beredskab, var det derimod korrekt, for de kunne bruges som aflastning i det samlede sundhedsberedskab, hvorved andre respiratorer kunne frigives til kampen mod covid-19.

Danske Regioners faglige overvejelser kunne han ikke udtale sig om. Proceduren var klar: Henvendelsen fra Italien blev videresendt til sundhedsmyndighederne, hvis opgave det var at vurdere, hvad Danmark kunne hjælpe med i situationen.

Sofie Carsten Nielsen indvendte, at der allerede i marts var blevet givet besked om, at respiratorerne ikke kunne bruges til covid-19-patienter, og at Danske Regioner i april meddelte, at de kunne levere relevante respiratorer, men havde fået som svar, at behovet ikke var til stede. Hvem traf beslutningen om at give den besked, og hvem traf den oprindelige beslutning om at sende respiratorer, der ikke virkede?

Udenrigsministeren gentog, at han ikke kunne kommentere andre myndigheders sagsbehandling. Selv hørte han første gang fra pressen, at de pågældende respiratorer ikke kunne anvendes til covid-19-patienter. Udenrigsministeriet blev orienteret den 12. april via Sundheds- og Ældreministeriet og orienterede med det samme Italien herom.

Om den oprindelige henvendelse gentog han, at den oprindelige beslutning om, hvad der kunne tilbydes Italien, blev truffet på baggrund af sundhedsmyndighedernes vurdering af, hvad Danmark kunne undvære.

Liselott Blixt slog fast som kommentar til ministerens redegørelse, at samrådsspørgerne ligesom regeringen fandt det vigtigt at sikre tilstrækkelig kapacitet til danske borgere. Men frem for at tilbyde Italien uegnede respiratorer kunne man have meddelt, at Danmark ikke så sig i stand til at hjælpe. Det havde været pænere i hendes øjne.

Hun gjorde opmærksom på, at det stadig ikke var blevet oplyst, hvem der tog beslutningen om at tilbyde Italien uegnede respiratorer. Eller hvorfor man valgte at sende et felthospital, som landet heller ikke havde brug for. Kunne udvalget se det katalog over udstyr, Italien havde anmodet om?

Det var muligt, at ministeren ikke kunne redegøre for emner inden for andre ministeriers ressort, men han måtte vel have sat sig ind i sagen, herunder at det i slutningen af marts måned stod klart, at respiratorerne ikke var covid-19-egnede. Det måtte undre, hvis de oplysninger ikke tilgik ministeren. Måske havde nogle af ministerens embedsmænd røde ører, men det måtte være ministeren, der havde det overordnede ansvar. Det var vildledning af Folketinget, når regeringen i en pressemeddelelse den 8. april havde kaldt det vigtigt at hjælpe sine venner og allierede, hvorefter det stod klart, at hjælpen ikke var en hjælp. Hvordan kunne ministeren se sin italienske kollega i øjnene uden at sige undskyld? Hvorfor gav regeringen ikke udtryk for anger?

Udenrigsministeren præciserede, at Italiens anmodning dels havde drejet sig om specifik hjælp – værnemidler, medicinsk udstyr, respiratorer og sundhedspersonnel – dels om generel hjælp; det vil sige enhver form for støtte, man kunne yde til Italiens håndtering af krisen. Lederen af de italienske beredskabsmyndigheder havde da også takket Danmark mange gange for at have stillet respiratorerne og felthospitalet til rådighed, og de ville vende tilbage, hvis der blev brug for de dele på et senere tidspunkt. Også den italienske ambassade og Italiensk Røde Kors havde udtrykt taknemmelighed. Italien havde betegnet det danske tilbud som "udtryk for et tæt forhold mellem vores to lande". Så forholdet mellem Danmark og Italien var godt, nært og venskabeligt, hvilket den italienske udenrigsminister havde bekræftet så sent som dagen før udvalgsmødet.

Liselott Blixt bad ministeren holde sig til at svare på de spørgsmål, der blev stillet. Hvorfor tilbød Danmark Italien ubrugelige respiratorer i første omgang? Hvem traf beslutningen? Og hvem var de relevante myndigheder, ministeren talte om?

Udenrigsministeren gentog, at de pågældende respiratorer fra Forsvaret indgik i det nationale sundheds- og covid-19-beredskab. Derfor havde han troet, at de kunne udgøre en hjælp til Italien i situationen. Sundhedsmyndighederne havde vurderet, hvad der var behov for, men da

de efterfølgende meddelte regeringen, at respiratorerne ikke var anvendelige til covid-19-patienter, havde regeringen som nævnt straks informeret Italien herom.

Jan E. Jørgensen fik næsten lyst til at spørge polemisk, om Danmark kunne undvære de 13 avancerede respiratorer, der i talende stund var på vej til Italien. For da det blev besluttet, at Danmark ikke kunne undvære nogen af sine 1238 respiratorer, var kurverne drastisk på vej nedad og genåbningen af Danmark var begyndt. Det højeste antal covid-19-patienter, der havde været i respirator på én gang i Danmark, var 120 svarende til omtrent 10 pct. af den lokale kapacitet. Dags dato var der 18 patienter i respirator. Der havde på intet tidspunkt været bare minimal risiko for mangel på respiratorer. Så hvem havde beordret, at Danmark skulle gå så meget med livrem og seler, at man ligefrem var nødt til at holde sig til tilbud om museums-genstande? For at blive i ministerens brandmetafor svarede regeringens ageren over for Italien til, hvis der på samme tid havde været ild i højhuset Domus Vista på Frederiksberg og i en villa i Gentofte, og hvor brandmesteren i Gentofte så havde tilbudt Gentofte et brandsluknings-køretøj, som først senere viste sig ikke at være en brandbil, men en hestevogn – uden heste. Hvorfor fik ministeren først at vide den 12. april, at respiratorerne var ubrugelige?

Udenrigsministeren mindede om, at kurven i Danmark frem mod den 1. april lignede Norditaliens. Det var på det tidspunkt ikke til at vide, om udviklingen ville gå som i Italien og Kina. Det var rigtigt, at der senere kom et knæk og en forsigtig genåbning. Men ud fra et forsigtigheds-princip skulle man stadig sørge for at sikre det nødvendige antal værnemidler, medicinsk udstyr og personel til hele Rigsfællesskabet.

Han gentog, at Udenrigsministeriet den 12. april fik at vide, at respiratorerne ikke var covid-19-egnede. Derefter gjorde ministeriet en indsats for at finde ud af, hvad der var op og ned, og beskeden blev straks givet videre til Italien.

Den brandmetafor, han havde brugt, stammede fra EU's kommissær fra krisestyring, Janez Lenarčič. EU's krisestyrimmekanisme fungerer, hvis der er brand i naboens hus, men ikke, hvis der er brand i samtlige huse på vejen. Så prøver man nødvendigvis at slukke branden i sit eget hus, før man hjælper de andre med at slukke deres. Derfor måtte EU etablere et fælles beredskab og fælles lagre. Det var ikke holdbart, når en anmodning som den fra Italien til EU's civilbeskyttelsesmekanisme var forblevet ubesvaret fra de øvrige 26 lande.

Jan E. Jørgensen indvendte, at kurven på intet tidspunkt havde været eksponentiel, kun jævnt stigende, før den knækkede i slutningen af marts. Og for at blive i brandmetaforen var branden ved at være under kontrol på det tidspunkt – den bredte sig så at sige ikke til nabohusene. Det måtte regeringen være enig i, for ellers ville det have været uforvarsomt at begynde at lukke samfundet op da. Hvem traf den beslutning, at man til trods herfor skulle operere med en massiv sikkerhedsmargin og ikke kunne undvære f.eks. 13 respiratorer til Italien svarende til det antal, der nu var på vej af sted?

Han spurgte også, hvorfor Sundheds- og Ældreministeriets oplysninger om Forsvarets respiratorers manglende egnethed ikke tilgik udenrigsministeren før den 12. april. Og hvorfor havde ministeren ikke efterfølgende taget fat i sine kolleger for at fortælle dem, at han burde have fået det at vide? Det var en pinlig situation, så hvad havde ministeren gjort for at afklare baggrunden for forløbet?

Udenrigsministeren gentog over for Jan E. Jørgensen, at Udenrigsministeriet ikke kan foretage sundhedsfaglige vurderinger, men at Sundheds- og Ældreministeriet oplyste, at Sundhedsstyrelsen havde været i dialog med Danske Regioner om, hvorvidt man vurderede, at der var behov for Forsvarets respiratorer – og senere, om der eventuelt var øvrige respiratorer, man kunne undvære. Der var tæt dialog mellem myndighederne.

Han mindede om, at der i slutningen af marts var en stor usikkerhed om epidemiens videre forløb. Den katastrofale situation i Italien var ved at sprede sig til Spanien, så udviklingen var meget vanskelig at vurdere. Med forsigtighedsprincippet in mente drejede det sig om at sikre det nødvendige beredskab, og samme dag som regeringen afgav sit tilbud til Italien, meddelte Danske Regioner netop, at beholdningen af værnemidler i Danmark var kritisk. To dage forinden var der endvidere historier i pressen om frygt for mangel på sygeplejersker. Man kunne gisne om en positiv udvikling i løbet af påsken, men det var ikke til at vide. Hvis man mener alvorligt, at man ikke skal tage chancer med borgernes helbred og Danmarks kapacitet til at behandle kritisk syge, må man stå ved det, når det gælder. Det havde regeringen gjort ved at holde fast i forsigtighedsprincippet og ved at lukke landet op igen på en gradvis, forsigtig og kontrolleret måde. Tilbuddene til Italien var blevet flere, i takt med at flere muligheder viste sig.

Eva Flyvholm glædede sig over ministerens erkendelse af, at solidariteten inden for EU ikke havde fungeret, da det gjaldt. Og det var fornuftigt, når ministeren sagde, at han ville have udtrykt sig anderledes, hvis han havde vidst, at Forsvarets respiratorer ikke var covid-19-egnede. Men var han ikke enig i, at ordvalget var mindre vigtigt, end at regeringen burde have tilbudt nogle egnede respiratorer? For det var vel kernen i sagen?

Hun spurgte desuden, hvorfor der var gået så lang tid, før egnede respiratorer var blevet sendt af sted. Den 4. maj havde man vidst i flere uger, at der var et overskud, og den 23. april meddelte Danske Regioner, at der var en overskydende kapacitet i Syddanmark, som muliggjorde et bidrag til Italien. I sådan en situation betyder det tidsrum meget. Hvorfor tog man ikke beslutninger i sagen i de pågældende uger?

Søren Søndergaard fandt det helt i orden, at ministeren var kommet til at udtale sig misvisende den 8. april, når han ikke havde fået de nødvendige informationer. Men hvordan hang det sammen med ministerens udtalelser i DR P1 den 5. maj, hvor han fastholdt, at der ikke var sket en fejl i den danske regerings håndtering af sagen, og hvor han stadig beskrev tilbuddet til Italien som en solid håndsrækning og en bred vifte af tilbud?

Han ville også gerne vide, hvornår, hvor og hvordan ministeren havde orienteret Folketinget om, at han var kommet til at give forkerte informationer til offentligheden – hvilket man er forpligtet til som minister.

Udenrigsministeren svarede Eva Flyvholm, at Italien havde værdsat den danske regerings ønske om at udvise solidaritet. Det var ukorrekt, når det blev hævdet, at forholdet mellem de to lande skulle have lidt skade. Forholdet var stærkt, nært og venskabeligt, og både den italienske udenrigsminister, den italienske ambassade og Italiensk Røde Kors havde takket mange gange for den danske hjælp.

Svaret til Søren Søndergaard lød, at ordvalget den 8. april var baseret på den viden, ministeren havde haft på daværende tidspunkt. Ministeren havde ikke været klar over, at der var forskellige typer af respiratorer. Nu var han så blevet klogere. Læren var, at man skulle være præcis, når der var en relevant skelnen.

Om informationen til Folketinget sagde han, at han var glad for, at dagens samråd var kommet i stand, og at han havde glædet sig til dialogen. Det var vigtigt med en redegørelse for forløbet og en saglig diskussion om, hvad man kunne gøre bedre.

Sofie Carsten Nielsen spurgte, om ikke ministeren havde fundet det ubehageligt at have sendt udstyr af sted, som viste sig at være uegnet? Og ikke at være blevet oplyst herom? Man sad tilbage med tanken om, hvad der var sket, hvis det var Danmark, der havde haft brug for hjælp. Fik ingen af de tre ministre bag pressemeddelelsen virkelig den oplysning, at respiratorerne var uegnede? Og hvem havde i givet fald ansvaret for, at den oplysning ikke blev bibragt de ansvarlige ministre og Folketinget?

Hun gentog desuden sit spørgsmål om, hvorfor pressemeddelelsen fra Region Syd, hvor man kom med et tilbud om selv at sende respiratorer, blev stoppet. Og hvorfor varede det yderligere en måned – helt til den 20. maj – før egnede respiratorer blev sendt til Italien?

Liselott Blixt spurgte, om det var korrekt forstået, at det var Sundhedsstyrelsen, der undersøgte respiratorenes egnethed og derefter sendte resultatet videre. Det undrede hende i så fald som sundhedsordfører, der havde fulgt udviklingen nøje fra begyndelsen. De 27 respiratorer fra Forsvaret afventede angiveligt eftersyn den 20. marts, inden de kunne tages i brug. Herefter fortalte Sundhedsstyrelsens intensive covid-19-taskforce den 24. og 27. marts fagfolk fra Danske Regioner, at Forsvarets respiratorer var for simple og primitive til at kunne behandle patienter med covid-19. Alligevel var det de respiratorer, man tilbød Italien. Ansvaret herfor måtte placeres. Det kunne måske blive nødvendigt at indkalde til et nyt samråd, hvor udenrigsministeren var flankeret af forsvarsministeren og sundheds- og ældreministeren.

Udenrigsministeren understregede over for Sofie Carsten Nielsen, at anmodningen fra Italien både havde drejet sig om specifik og generel hjælp. Regeringen kunne ikke vide, hvad Italien kunne have brug for inden for den generelle kategori, men tilbød et felthospital og sanitetsper-

sonel med besked om, at Italien måtte sige til, hvis der var andet i den generelle kategori, landet havde brug for. Senere hjalp Danmark Italiensk Røde Kors med ambulancedrift og andre indsatser uden for de italienske myndigheders ansvarsområde.

Over for Sofie Carsten Nielsen og Liselotte Blixt gentog ministeren, at han ikke kunne kommentere andre myndigheders sagsbehandling eller afgive svar, der kræver lægefaglig kompetence. Han selv hørte først om sagen via pressen den 12. april, hvorefter han blev orienteret via Sundheds- og Ældreministeriet og med det samme gav besked til de italienske myndigheder. Beslutningen om, hvad man kunne hjælpe Italien med, blev truffet af de relevante sundhedsmyndigheder. Han ville ønske, at regeringen kunne have hjulpet med andet og mere og mere målrettet, men måtte igen minde om, at der var tale om en meget usikker situation, hvor man kunne frygte, at situationen i Italien og Spanien også kunne overgå Danmark. Det gjaldt først og fremmest om at sikre et tilstrækkeligt beredskab til i givet fald at kunne håndtere den situation.

Flemming Møller Mortensen glædede sig over, at ministeren kom med en afklaring af, hvad Italien havde efterspurgt, og oplysningen om, at der også havde været en anmodning om generel hjælp. Man kunne næsten sammenfatte henvendelsen som en anmodning om al tænkelig hjælp.

Man burde nok aldrig have kaldt det apparatur, samrådet drejede sig om, for respiratorer. Det var såkaldte ventilatorer, der kunne bruges til transport af patienter, men ikke til intensiv terapi. Til nød kunne man kalde dem transportrespiratorer. Han ville ønske, at man i centraladministrationen og styrelserne sørgede for at bruge præcise betegnelser. Var ministeren vidende om, at lignende forvirring om tekniske udtryk havde forplumret debatten i andre lande?

Katarina Ammitzbøll spurgte, hvorfor der gik så lang tid, før regeringen svarede Italien og handlede derefter. Så tidligt som den 25. marts meldte Statens Serum Institut, at smittetrykket var nede på mellem 1,3 og 1,4, så der var allerede da styr på situationen.

Ministeren tog gerne æren for hjælpen til Italien, men fralagde sig bagefter ansvaret ved at sige, at han ikke var tekniker. Det var problematisk, for så kunne udviklingsministeren tilsvarende sige, at det var specialviden og ikke hans ansvar, hvis f.eks. grønne løsninger i Uganda viste sig ikke at være grønne. En af ministrene måtte have ansvar for, at man havde sendt efterladenskaber fra den kolde krig af sted til Italien. Læren var ikke, som ministeren sagde, at der var forskellige typer af respiratorer. Læren var derimod, at man skulle sørge for ordentlig koordination mellem ministre og departementer. Hvordan ville man sikre, at Danmark for fremtiden kunne udvise solidaritet ud fra den kapacitet, der faktisk tilsyneladende var rigeligt af?

Udenrigsministeren var enig med Flemming Møller Mortensen i, at præcise betegnelser var ønskelige, og ville gerne slå fast, at regeringens tilbud om hjælp den 8. april drejede sig om respiratorer ud fra den opfattelse, at en respirator er en respirator. Desuden mindede han om, at de omtalte ventilatorer indgik i det danske sundhedsberedskab og covid-19-beredskab.

Svaret til Katarina Ammitzbøll lød, at den manglende hjælp til Italien var udtryk for manglende kapacitet og ikke manglende solidaritet. Derfor måtte opgaven være at opbygge tilstrækkelig kapacitet. Sundhedsstyrelsen holdt løbende øje med den intensive kapacitet i sundhedsvæsenet set i forhold til prognoserne for epidemiens udvikling. Tidligere i epidemiforløbet var der en reel bekymring for, om der var tilstrækkelig intensivkapacitet i det danske sundhedsvæsen, hvis epidemien endte med at udvikle sig som i Kina og Italien. Ud fra et forsigtighedsprincip var det derfor ikke aktuelt at se på, om der var overskydende intensivkapacitet, som kunne frigives til hjælp til udlandet.

Han understregede, at Udenrigsministeriet ikke selv havde lægefaglig indsigt, men havde videresendt Italiens anmodning til både Forsvarsministeriet og Sundheds- og Ældreministeriet umiddelbart efter modtagelsen. Herefter begyndte sundhedsmyndighederne at vurdere, om der var ledig kapacitet til at bistå Italien. Det gælder om at involvere de rette instanser, når et ministerium ikke selv har faglige forudsætninger for at foretage en vurdering.

Ulla Tørnæs var efter snart halvanden times samråd ikke blevet særlig meget klogere på, hvem der havde ansvaret for, at det var gået så galt. Brøden havde til gengæld vist sig endnu større, for nogen burde have vidst, at Forsvarets respiratorer kun kunne bruges til transport. På den måde kunne de ikke siges at indgå i covid-19-beredskabet.

Hun spurgte, hvad ministeren tænkte, da det gik op for ham, at regeringen havde begået en kæmpe brøler. Det klingede hult, når han sad og talte om europæisk solidaritet, for det kan ikke kaldes solidaritet, når man ikke engang undersøger, hvad man tilbyder som hjælp. Var der noget, ministeren fortrød?

Udenrigsministeren ville ikke gøre sig klog på det danske covid-19-beredskab, men konstaterede, at respiratorerne fra Forsvaret indgik i det. Italien havde ikke specificeret, hvilke typer respiratorer man havde brug for, så der kunne have været tale om et behov for apparatur, der på andre måder kunne aflaste systemet.

Om sine følelser sagde ministeren, at han var lige så overrasket som alle andre, og at han ærgrede sig over, at betegnelserne ikke havde været præcise. Han gentog, at forholdet mellem Danmark og Italien var godt, stærkt, nært og meget venskabeligt, og at Italien havde takket mange gange for hjælpen og solidariteten.

Jan E. Jørgensen afrundede samrådet ved at sige, at ministeren havde givet ganske få svar på de mange spørgsmål. Han savnede stadig svar på, hvem der traf beslutningen om den massive sikkerhedsmargin, som gjorde, at Danmark ikke kunne hjælpe med avancerede respiratorer, selv om landet på intet tidspunkt havde brugt mere end 10 pct. af sin kapacitet, og selv om kurverne på daværende tidspunkt var på vej nedad.

Der var heller ikke kommet svar på, hvorfor Danmark ikke havde bidraget med f.eks. personale, selv om der var sundhedspersonale, som gerne ville af sted. Det havde bl.a. Canada, Qatar, Cuba, Algeriet, Singapore, Vietnam, Kroatien, Serbien, Holland, Litauen og Norge ellers gjort. Nogle af de lande var mindre end Danmark, andre fattigere, atter andre hårdere ramt. Og først nu kunne Danmark så sende 13 af landets 1238 avancerede respiratorer af sted. Man ville næsten have haft større respekt for udenrigsministeren, hvis han havde gået rundt med en rød kasket, hvor der stod "Danmark først". For solidariteten var bare ord. Så når ministeren sagde, at han ville have ønsket, at Danmark havde kunnet hjælpe med andet og mere, måtte konklusionen være, at Danmark faktisk havde kunnet hjælpe med andet og mere – viljen havde blot ikke været til stede.

- L Punkt 2. Evt. afgivelse af beretning om regeringens håndtering af Italiens anmodning om hjælp som følge af udbruddet af covid-19**
EUU alm. del (19) – bilag 663 (udkast til beretning)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 3. Samråd med justitsministeren vedr. persondataforordningen i forhold til opklaring af forbrydelser

EUU alm. del (19) – samrådsspørgsmål N

Den fungerede formand oplyste, at Retsudvalget også var inviteret til udvalget.

Samrådsspørgsmål N: stillet af Eva Kjer Hansen

”Ministeren bedes kommentere eksemplerne på, at GDPR står i vejen for opklaring af kriminalitet samt redegøre for, hvad regeringen agter at foretage sig for at forhindre, at persondataforordningen komplicerer opklaringen af forbrydelser, jf. artiklen i JydskeVestkysten: ”Politiet: Uklare GDPR-regler forsinker opklaring af kriminalitet”, den 5 april 2020.”

Eva Kjer Hansen oplyste, at udenrigsministeren netop havde været i et længerevarende samråd med udvalget, og da hun var medspørger på det første spørgsmål til justitsministeren i salen kl. 15, var hun indforstået med, at dette samråd var berammet til at slutte inden da. Ministeren havde tidligere været i samråd i udvalget om persondataforordningen, der havde skabt misforståelser, uklarhed og bureaukrati. Hun var glad for, at ministeren havde givet tilsagn om at se reglerne efter i sømmene, idet hun forstod det sådan, at han ville foranstalte en høring af relevante aktører for at revidere persondataforordningen. Nu var det kommet frem, at den også gav udfordringer i politiets opklaring af kriminalitet. Procesplanen rakte langt ind i det i kommende år, men det kaldte på hurtig handling, når politiet blev forhindret i at udføres deres arbejde.

Justitsministeren: Tak for spørgsmålet. Det er en problemstilling, vi har diskuteret på et tidligere samråd, og som vi faktisk – det er i hvert fald mit indtryk – ser ret ens på. Vi har brug for at arbejde med GDPR-reglerne og forståelsen af dem. Tak for, at udvalget accepterer, at jeg bliver nødt til at stille nede i salen kl. 15 for at besvare spørgsmål. Til alle de medlemmer, der gik ud af lokalet, da jeg var på vej ind, vil jeg sige, at jeg prøvede at holde på dem og sagde, at vi skulle i gang med noget spændende, men de bed ikke på. Det skal ikke gå ud over dem, der er her.

For at tage fat der, hvor vi slap sidst i februar, skaber databeskyttelsesreglerne udfordringer. Derfor var der – som spørgeren også sagde det – iværksat en national evaluering af reglerne. Vi skal bl.a. se på, om vi udnytter mulighederne for at lempe reglerne tilstrækkeligt, og så skal vi sikre klar vejledning om, hvad der er muligt og ikke muligt inden for reglerne.

Databeskyttelsesreglerne skal ikke stå i vejen for politiets arbejde – sådan er det ikke, og sådan må det heller ikke være. Jeg kommer tilbage til det, i hvert fald på den formelle reguleringsmæssige ramme.

GDPR-reglerne har været gældende siden maj 2018, og databeskyttelsesreglerne har som overordnet formål at beskytte menneskers ret til privatliv. Det sker bl.a. ved at opstille regler

om, hvornår man må behandle personoplysninger. Begrebet behandling i GDPR-reglerne er stort set alt, hvad man kan forestille sig. Det kan være f.eks. indsamling, opbevaring og sletning af oplysninger. Det kan også være videregivelse af personoplysninger til politiet. Vi skal kunne beskytte vores personlige oplysninger, og derfor skal der tages forskellige skridt, hvis de skal kunne behandles.

For lige at få systematikken på plads, så indebærer GDPR kun en regulering af, hvornår man må behandle personoplysninger. Det indebærer ikke, at politiet med baggrund af GDPR-reglerne kan tvinge f.eks. en tankstation til at videregive videoovervågning til politiet i en konkret straffesag. Politiets muligheder for at tvinge findes i et andet reguleringssæt. Der vil politiet, hvis de ikke umiddelbart kan få udleveret oplysninger, tage fat i den straffeprocessuelle værktøjskasse og altså retsplejelovens regler om tvangsindgreb. Det er reglerne om edition. Efter disse regler kan retten – når betingelserne herfor er opfyldt – pålægge f.eks. en tankstation eller andre ikkemistænkte private virksomheder eller offentlige myndigheder at forevise eller udlevere genstande eller oplysninger, som politiet skal bruge i en straffesag. Politiet har altså mulighed for at insistere på at få oplysninger.

Selv om GDPR-reglerne kan fremstå firkantede og svære at gennemskue, er det vigtigt at holde fast i, at de langt hen ad vejen indeholder den fleksibilitet, som stemmer med det, man kan kalde almindelig sund fornuft. Og man kan da også se, at Datatilsynet i en række bidrag til folketingsbesvarelser netop har understreget, at reglerne rummer fleksibilitet.

Det er selvfølgelig centralt, fordi behandling af data er en af forudsætningerne for, at vores velfærdssamfund kan fungere. Det betyder også, at folk i vidt omfang må acceptere, at der bliver behandlet data om dem. Det gør sig ikke mindst gældende, når vores data indgår i politiets vigtige arbejde med at efterforske kriminalitet.

Og det er og skal selvfølgelig være fuldt ud lovligt og inden for rammerne af databeskyttelsesreglerne at videregive personoplysninger til politiet, når politiet efterspørger sådanne oplysninger. Det er i virkeligheden måske den vigtigste sentens, jeg kommer til at sige i min indledning her: Det skal være lovligt og inden for databeskyttelsesreglerne at videregive personoplysninger til politiet, når de beder om det få dem.

I nogle tilfælde vil det være sådan, at politiet skal bruge en retskendelse for at indhente informationer. Politiet må ikke foretage telefonaflytninger etc. uden en retskendelse. Men det lægger vi lige til side her. Det er politiets ansvar at afklare, om dette er nødvendigt, før de anmoder om oplysninger. Hvis man som borger bliver bedt af politiet om at videregive personoplysninger, skal man trygt kunne stole på og gå ud fra, at politiets anmodning er berettiget og saglig.

Derfor skal det være sådan, at borgere og virksomheder skal have den rygmarvsreaktion, at hvis politiet gerne vil have nogle oplysninger, skal de sige: Selvfølgelig! For de skal bruges til at bekæmpe kriminalitet. Derfor var det også vigtigt at understrege, at når politiet i forbindelse

med en konkret efterforskning retter henvendelse for at få oplysninger, skal man trygt kunne give dem. Og det gælder også de eksempler, der var nævnt i artiklen fra JydskeVestkysten.

I artiklen kan man læse, at der kan opstå tvivl om, hvorvidt man må videregive videoovervågning til politiet. Man kan også se, at der kan være tvivl om, hvorvidt man må videregive konto-oplysninger til politiet, eller om et forsikringselskab må bekræfte over for politiet, at en navngiven person har tegnet forsikring.

Det er alle eksempler på videregivelse af personoplysninger, som kan ske inden for rammerne af GDPR. Og man kan også se, at Datatilsynet i bidrag til folketingsbesvarelser udtaler, at reglerne i GDPR og databeskyttelsesloven ikke hindrer, at der kan videregives oplysninger til politiet, når det sker på baggrund af en konkret og afgrænset henvendelse fra politiet.

Men eksemplerne illustrerer også den usikkerhed eller tvivl om, hvad man må og ikke må efter databeskyttelsesreglerne, som rigtig mange borgere og virksomheder dagligt står med. Jeg tror, at det er problemets kerne. Reglerne opleves af mange – både private og offentlige myndigheder – som svære at forstå og arbejde med i praksis. Det talte vi også om, da jeg var her sidst. Og det kan jeg godt forstå, fordi reglerne er komplekse. Det tror jeg sådan set, at de fleste er enige i.

Når man samtidig kan konstatere – og det har spørgeren også med rette påpeget i forskellige sammenhænge – at det potentielt kan være forbundet med store bøder at overtræde reglerne, kan jeg godt forstå, at der opstår en vis berøringsangst. Lad os tage eksemplet med videoovervågning på tankstationen. Den, der skal udlevere materialet, har måske hørt, at GDPR-reglerne er svært gennemskuelige, men har til gengæld en fornemmelse af, at hvis man gør noget, man ikke må, kan der falde ret store bøder. Så man godt forstå, at folk er lidt utrygge ved det. Det er det, der går galt. Det er ikke sådan, at politiet så ikke kan få oplysningerne, men det kræver retskendelse, og det tager tid. Det betyder, at politiets mulighed for at opklare kriminalitet bliver forringet, i forhold til hvad den burde være.

Derfor har jeg også besluttet at inddrage denne problemstilling i den nationale evaluering af databeskyttelsesreglerne. Rigspolitiet har allerede iværksat en høring af samtlige politikredse med henblik på at tilvejebringe et aktuelt og dækkende overblik over problemstillingen, så vi kan komme problemet til livs. For det er afgørende for mig, at politiet får adgang til de nødvendige oplysninger til at opklare kriminalitet. Ligesom det er afgørende for mig, at vi med afsæt i den igangsatte evaluering forhåbentlig kan skabe den fornødne klarhed om reglerne, så politiet i den konkrete situation med sikkerhed i stemmen kan sige, at oplysninger gerne må gives – eller endnu bedre, at borgere og virksomheder ved, at når politiet kommer og beder om oplysninger, er der ikke problemer i forhold til GDPR-reglerne.

Eva Kjer Hansen takkede for den klare melding om, at persondatabeskyttelsesforanstaltninger ikke må være til hinder for politiets opklaringsarbejde. Men hvornår ville der komme handling bag ordene? Hvordan ville ministeren sørge for, at medarbejdere på tankstationer osv.

blev informeret om, at de trygt kan give oplysninger til politiet, når de bliver bedt om det? Det var godt at høre, at Rigspolitiet var i gang med en høring af politikredse, men hvorfor skred ministeren ikke til handling nu? Det var allerede konstateret, at der var problemer, så hvorfor forblive i undersøgelsesfasen? Og hvad var tidsrammen for at få det på plads, så man ikke hindrer politiet i deres arbejde?

Justitsministeren mente, at høringen af politikreds var på sin plads, fordi de kunne tilvejebringe flere eksempler på situationer, hvor politiet var udfordret af persondataforordningen. Hvis konklusionen blev, at den skabte store problemer, ville der være behov for, at alle politifolk fik instruktioner om, at de trygt kunne meddele borgere og virksomheder, at det er o.k. at give oplysninger til politiet. Der var en erfaringsindsamling fra relevante interessenter i gang. Man kunne ikke forvente, at alle tankstationer skulle henvende sig med deres typer af problemer, så derfor hørte man en lang række organisationer: KL, Danske Regioner, Akademikerne, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Fagbevægelsens Hovedorganisation, 3F, FOA, HK, Danske Handicaporganisationer, DGI, DUF, IT-B Branchen, Sikkerhedsbranchen, Sammenslutningen af Lokalarkiver, SMVdanmark og Rigspolitiet. Andre kunne også inddrages. Det gjorde man for at komme videre og få alle problemer frem i lyset. Høringsperioden var på 3 måneder, så interessenterne havde tid til at indhente eksempler. Han håbede f.eks., at KL henvendte sig til sine medlemskommuner for at høre om deres erfaringer. KL havde allerede lavet et katalog med GDPR-spørgsmål, man kunne støde på i kommunerne, og i den forbindelse havde man konstateret, at det kunne være svært for medarbejderne i f.eks. en daginstitution eller på et plejecenter at håndtere reglerne. Man kunne næppe heller forvente, at de havde en dybdegående indsigt i GDPR-reglerne. Høringsfristen forventedes at være ultimo september. Derefter skulle høringssvarene bearbejdes, og de eksempler, man måtte støde på, ville være retningsgivende for den videre håndtering. Ministeren forestillede sig, at man som minimum skulle igangsætte noget oplysningsarbejde over for interessenter baseret på erfaringer. Men man skulle også se på de juridiske aspekter og de generelle muligheder for at begrænse databeskyttelsesforordningens anvendelse for mindre aktører, herunder frivilligforeninger. Man var i gang med at undersøge, om man kunne lave en nedre grænse for, hvem der skal leve op til reglerne, og om det var muligt at indføre en påbudsordning, så man i stedet for at ty til bøder startede med at give et påbud. Også muligheden for, at tilsynsmyndigheden kunne afgive en udtalelse blev gransket. Det var ikke så enkelt, for man kan sige om klagemyndigheder, der forud for klager rådgiver om reglerne, foregriber klagerne. Som spørgeren havde påpeget ved flere lejligheder, var det også relevant at finde frem til, om man kunne forenkle reglerne i databeskyttelsesloven. Der var tale om EU-regulering, så der var en ramme, men også en fælles forståelse af, at hvis man kunne forenkle reglerne, skulle man gøre det. Den høring, som spørgeren havde indkaldt til om emnet, var desværre ikke blevet til noget i første omgang på grund af coronakrisen,

Eva Kjer Hansen spurgte, om det betød, at beskeden til politiet var, at de først ville få en afklaring i 2021.

Justitsministeren håbede, at man kunne gøre det hurtigere. Det var p.t. ikke situationer, hvor databeskyttelsesreglerne var til hinder for, at politiet kunne bede om at få udleveret oplysninger, og der var også en formulering, der gik på, at hvis de bad om oplysninger på en konkret og afgrænset måde, så skulle de udleveres. Ministeren kunne dog ikke vide, om der i erfaringsindsamlingen ville dukke eksempler op, som man måtte se nærmere på. Ellers handlede det mest om det praktiske arbejde med at give politiet en instruks om, at når de støder på hindringer kan de meddele, at oplysninger roligt kan udleveres. Han tilføjede, at høringsbrevet endnu ikke var sendt til organisationerne, men var undervejs.

Søren Søndergaard havde tidligere stillet et spørgsmål om sager, hvor lokalhistoriske museer ikke kan få lov til at opbevare billeder – skolefotos med navn og årstal etc. Ministerens svar gav ikke en entydig konklusionen. Problemet var endnu større uden for politiet, der trods alt er en myndighed med jurister til rådighed etc. Så ville lokalhistoriske museer, daginstitutioner etc. også kunne henvende sig et sted for at få vejledning? Og ville det blive en gratis ordning? Havde ministeren i øvrigt en idé om, hvorvidt der inden for rammerne af EU-retten var rum for at opløse eller indsnævre den gældende fortolkning af EU-reglerne?

Kim Valentin kaldte GDPR-reglerne noget af det værste at skulle håndtere i virksomheder og foreninger. Den ubevidste danske lydighed over for regler blev sat over styr, fordi området var så kompliceret. Nogle gange gik det over i bevidst ulydighed, og det var endnu værre. Heldigvis var bolden blevet taget op af EU, der ikke kan skrive bøder ud til alle dem, der forbryder sig mod lovgivningen, og derfor ville bløde op over for de små aktører. Man kan ikke forvente, at små virksomheder har viden om den komplicerede GDPR-lovgivning, og det var også dyrt for mange små virksomheder og foreninger at skulle leve op til den. Derfor bad han ministeren tage fat i problemet med det samme. Hvordan foregik kontrollen med, at reglerne blev overholdt egentlig?

Eva Kjer Hansen nævnte, at der havde været en god drøftelse om muligheden for forhåndstilsagn på det sidste samråd som en måde at imødekomme folk, der måtte føler sig usikre på reglerne. Skulle ministerens svar på dagens samråd forstås sådan, at man opererede udelukkende med en dansk fortolkning af persondatareglerne? Der kom et udspil til revision, og som hun havde forstået ministeren, var det begrænset, hvad man fra dansk side ville bidrage med til den evaluering. Var ministeren allerede nået frem til, at der udelukkede var tale om en dansk udfordring?

Justitsministeren svarede, at det var korrekt, at man var ved at undersøge, om tilsynsmyndigheden på anmodning kunne afgive en udtalelse om sin vurdering af lovligheden af en påtænkt aktivitet. En optimal ordning ville være, at et lokalarkiv eller lignende, der er i tvivl om reglerne, kan ringe til Datatilsynet og forelægge sagen, så de kunne få en udtalelse på forhånd. Der var nogle praktiske og juridiske aspekter at forholde sig til, hvor tilsynsmyndigheden, der på forhånd havde godkendt en aktivitet, kunne risikere at bringe sig selv i en situation, hvor den var inhabil. Muligheden for at bevæge sig inden for EU-retten, var det noget af det, man var i gang med at undersøge. Vel var det EU-retlige regler, men de kunne påvirkes. Kommis-

sionen havde iværksat en bred høring i perioden fra den 1. april til den 29. april. Regeringen havde gjort en række aktører opmærksom på høringen, så de kunne få lejlighed til at påpege de problemer, de måtte være stødt på. Kommissionens evaluering skulle i henhold til reglerne foreligge senest den 25. maj, men det var tvivlsomt, om det kunne nås. Fra dansk side havde man bidraget med et høringssvar, hvori man påpegede uhensigtsmæssigheder ved GDPR-reglerne - bl.a. det, som også Kim Valentin pegede på, nemlig det store ressourceforbrug for de små aktører. Ministeren havde også sendt et brev til kommissæren på området. Han mente ikke, at Kommissionen ville ende med at foreslå grundlæggende ændringer i reglerne, snarere nålestiksændringer. Så de muligheder, man arbejdede med i Danmark, ville blive mere relevante. Det skulle dog ikke forhindre, at man skubbede på i EU for at gøre opmærksom på, at reglerne var besværlige på en række punkter.

Om kontrol med reglerne sagde ministeren til Kim Valentin, at der ikke var en nævneværdig praksis i Danmark. Derfor var det også svært at sige noget generelt om bødestørrelserne, men de kunne i henhold til EU-reglerne være på op til 20 mio. euro. En privatperson var ved Frederiksberg Byret i oktober 2019 blevet idømt en bøde på 15.000 kr. for at offentliggøre oplysninger i strid med reglerne. Den sag var anket til Landsretten. Derudover havde Datatilsynet i nogle sager indstillet både private virksomheder og offentlige myndigheder til bøde på mellem 50.000-1,5 mio. kr. Endelig havde Østjyllands Politi senest i marts måned rejst tiltale mod en privat virksomhed for overtrædelse af reglerne – en sag, der afventede domstolsbehandling. Regeringen ønskede at flytte fokus fra bøder i retning af rådgivning, så kendskabet til reglerne blev større.

Eva Kjer Hansen takkede ministeren for at tage emnet alvorligt og bebude handling. Hun var især tilfreds med meldingen om, at politiet ikke skulle vente helt til 2021, idet ministeren håbede at kunne levere bedre svar og værktøj politiet inden da. Hun kunne garantere, at hun ville holde øje med ministerens initiativer og ageren – f.eks. for at sikre politiet nogle rimelige arbejdsvilkår, når de skal opklare forbrydelser. Udvalget ville vende tilbage, når eksemplerne kom på bordet, og når ministeren begyndte at have et billede af, hvad der var muligt. Datatilsynet svarede på spørgsmål med en melding om, at det måtte bero på en konkret vurdering. Det var lige præcis det, man skulle have gjort op med, og muligheden med forhåndstilsagn blev uhyre vigtig for at fjerne, hvad der måtte være af usikkerheder.

Mødet sluttede kl. 14.51.